

Szerető apák, boldog gyermekek: a nemek közti átjárhatóság kiterjesztésének lehetőségei

- ▶ Amikor egy férfi először válik apává, gyakran nyitottabbá válik új gondolatokra.
- ▶ Ha az apák több részt vállalnak gyerekeik életében, kevesebb lesz a családon belüli erőszak és tartalmasabb lesz a gyerekek élete
- ▶ A REAL Fathers Initiative és a Program P hatékonysága már átfogó léptékben is bebizonyosodott.

Helena Duch

Programme Officer,
Prevent Child Sexual Abuse
Oak Foundation, Geneva,
Switzerland

Az első gyermeküket váró szülőket boldog, izgatott várakozás tölti el, ilyenkor különösen nyitottá válnak az újra. Ez a férfiakra talán még inkább jellemző, ők ilyenkor különösen nyitottak az apasággal kapcsolatos új gondolatokra. Sajnos azonban a legtöbb, szülőknél szóló program csak az anyákra fókuszál, és így azokat a társadalmi normákat erősíti, amelyek szerint a gyerekevelés leginkább a nő dolga.

Kate Doyle

Senior Research and
Program Officer
Promundo-US,
Washington DC, USA

Egy ugandai és egy ruandai kezdeményezést mutatunk be, melyek kifejezetten az apákra koncentrálnak. Ezekből a programokból is kiderül, hogy milyen sokat jelent, ha az apák is részt vesznek a gyermekek gondozásában. Az eredményekből az látszik, hogy ezek a módszerek sikerrel alkalmazhatók a kisgyerekekkel foglalkozó más fejlesztési programokban is.

Anjalee Kohli

Senior Research Officer/
Technical Director
Passages, Institute for
Reproductive Health,
Georgetown University,
Washington DC, USA

Mindkét kezdeményezés lényege a „rugalmas nemi szerepek” gondolata. A fennálló társadalmi elvárások gyakran befolyásolják a családi életet, azt sugallják, hogy a férfi kontrollálhatja a nőt vagy kemény módszerekkel fegyelmezheti a gyerekeket. Ez a két kezdeményezés ezeken a normákon igyekszik változtatni és így orvosolni az egyenlőtlenségeket. Másfelől, a pozitív példákra fókuszál, és ezzel a férfiszerepet a szerető apa, a támogató és egyenrangú társ irányába igyekszik változtatni.

Ruti G. Levton

Director of Research,
Evaluation and Learning
Promundo-US,
Washington DC, USA

Egyes kutatások szerint amennyiben az apa pozitív szerepet tölt be a nevelésben, a gyerekek érzelmileg is kiegyensúlyozottabbak lesznek, könnyebben beilleszkednek a közösségbe és szellemileg is gyorsabban fejlődnek. Más kutatásokból azt is tudjuk, hogy ez a megközelítés csökkenti a jövőbeni erőszakos viselkedések számát.

Rebecka Lundgren

Deputy Director, Director
of Research
Institute for Reproductive
Health, Georgetown
University, Washington DC,
USA

A „Felelős Apák” program Észak-Ugandában született a REAL szervezet kezdeményezésére.

Észak-Ugandában – részben a több évtizedes háborús konfliktus miatt – nagyon gyakori a párkapcsolati bántalmazás és a gyermekek elleni erőszak. A program olyan apákkal dolgozik, akiknek első gyermeke 1 és 3 év közötti életkorú. A programban résztvevő apák és partnereik választják ki közösségükből azokat a köztisztelőket

„A nemek közötti átjárhatóság elmélete szerint a nemi hovatartozásról való gondolkodás alapvetően befolyásolhatja a családi életet.”

álló férfiakat, akiket azután kiképeznek a fiatal apák mentorálására a pozitív fegyverkezés, a nemek egyenlősége és a kommunikáció témájában.

A fiatal apák hat hónapon keresztül havonta egyszer otthoni és csoportos mentorálási foglalkozásokon vesznek részt, melyeknek témáival a havonta megújuló plakátkampányban is találkozhatnak. Ezt a folyamatot az apák eredményeit bemutató, a közösség egészét érintő ünnep zárja. 2013-ban ez még csak egy kvázi-kísérleti program volt, ugyanakkor máris jelentősen erősítette a pozitív szülői viselkedést, és nagyban csökkentette a párkapcsolati, illetve gyermekek elleni erőszakot. Ráadásul az eredmények nagy része 1 évvel a program után is stabilan megmaradt.

2015-ben a program egy másik észak-ugandai szociális programba is bekapcsolódott, illetve elkezdtek használni Uganda legelmaradottabb régiója, Karamodza gyermekkori fejlesztési központjaiban is. Az eredmények ismét bizonyították a módszer hatékonyságát a fiatal apák szülői és kommunikációs készségeinek javítása, s ezzel együtt a családon belüli erőszak megelőzése terén. Ez a rugalmas, egyszerű, az adott kultúrára alapozó mentorálási modell könnyen beépíthető már létező más programokba, világszerte több helyen tervezik a bevezetését.

A másik kezdeményezés neve P Program és a Promundo ruandai szervezet nevéhez köthető.

Ez abban az időszakban vonja be a férfiakat az új gyermekgondozási formák megtartásában, amikor a legnyitottabbak, vagyis partnerük terhességének kezdetétől gyermekük első pár évéig. Ezt a módszert Braziliától Sri Lankán és Portugálián át Dél-Afrikáig eddig összesen tíz országban alkalmazzák.

A módszer lényege, hogy a férfiak és partnereik játékos gyakorlatok, szerepjátékok, gyakorlati tevékenységek során megbeszélnek és átgondolják a hagyományos nemi szerepeket, illetve segítséget kapnak az egyenlőségen alapuló, erőszakmentes viselkedési formák megtanulásában.

Ruandában a Bandebereho (azaz „szerepmodell”) nevű kezdeményezés a P Program helyileg adaptált változatát alkalmazta, melyben a férfiakat bevonta az anya és gyermeke egészségének kérdéseibe (szoros együttműködésben a ruandai Férfi Központtal illetve az Egészségügyi Minisztériummal). A gyermeküket váró fiatal apákat 15 foglalkozásra hívták, melyekből 8 alkalomra a partnerük is csatlakozott. A témák közt szerepelt a nemek és a hatalom kérdése, az apaság, a párkapcsolati kommunikáció és döntéshozatal, a párkapcsolati erőszak, a gyermekgondozás és -nevelés, illetve a férfiak bevonása a nők egészségvédelmének kérdéseibe.

A kísérlet azt mutatta, hogy a programban részt vett férfiak két évvel később fele annyszor alkalmaztak erőszakot női partnerükkel szemben, mint a

1 A program P program technikai információkat és eszközöket nyújt az egészségügyi dolgozók számára, valamint útmutatást a közösségi kampányokhoz, de itt a csoportos oktatás körüli erőfeszítéseket írjuk le.

kontrollcsoport tagjai, ráadásul naponta majdnem egy órával több időt töltöttek házimunkával. Mind a férfiak, mind a nők sokkal kisebb valószínűséggel alkalmaztak fizikai büntetést gyermekeikkel szemben.

További elemzések kimutatták, hogy a férfiak és a nők egyaránt kevésbé támogatták a testi büntetést, helyette szívesebben alkalmaztak pozitív fegyelmezési technikákat (például elmagyarázták a gyermeknek, miért volt helytelen a viselkedése). A kontrollcsoportához viszonyítva a résztvevők csoportjában a férfiak és a nők is több időt töltöttek azzal, hogy gyermekeiket tanították valamire, a férfiak pedig azzal, hogy meséltek, énekeltek nekik, vagy játszottak velük.

A P Programot az Abaad civilszervezet nemrég adaptálta Bejrútban libanoni és szíriai apák, illetve párok számára.

Konklúziók

A REAL és a P Program tapasztalatai azt mutatják, hogy a rugalmas nemi szerepet hirdető, viszonylag egyszerű modellek igen hatásosak, és sikeresen beépíthetők más, létező kezdeményezésekbe, például kisgyermekkori fejlesztőprogramokba is. A kísérleti projektek, mechanizmusok pontos meghatározásán alapuló gondos tervezés lehetővé tette a program kiterjesztését térben és időben is – ez pedig kijelölte az egészségesebb, boldogabb, a nemek egyenlőségét valló családok felé vezető lehetséges utat a világ számos pontján.

„A nemek közötti átjárhatóság központi kérdése a társadalmi normák, és ezt a növekedéssel egyre nehezebb lesz tartani.”

➔ A cikk a következő linken olvasható earlychildhoodmatters.online/2019-10

SZAKIRODALOM

Ashburn, K., Kerner, B., Ojamege, D. and Lundgren, R. (2017). Evaluation of the Responsible, Engaged, and Loving (REAL) Fathers Initiative on physical child punishment and intimate partner violence in Northern Uganda. *Prevention Science* 18(7): 854-864. doi: 10.1007/s11121-016-0713-9.

Cabrera, N. and Tamis-LeMonda, C. (eds). (2013). *Handbook of Father Involvement: Multidisciplinary perspectives* (2nd edition). New York/Hove: Taylor and Francis.

Doyle, K., Levitov, R.G., Barker, G., Bastian, G.G., Bingenheimer, J.B., Kazimbaya, S. et al. (2018). Gender-transformative Bandedeho couples' intervention to promote male engagement in reproductive and maternal health and violence prevention in Rwanda: Findings from a randomized controlled trial. *PLoS ONE* 13(4): e0192756. Available at: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0192756> (accessed March 2019).

Fixsen, D.L., Naoom, S.F., Blase, K.A., Friedman, R.M. and Wallace, F. (2005). *Implementation Research: A Synthesis of the Literature*. Tampa, FL: University of South Florida, Louis de la Parte Florida Mental Health Institute and National

Implementation Research Network.

Fulu, E., Kerr-Wilson, A. and Lang, J. (2014). *Effectiveness of Interventions to Prevent Violence against Women and Girls: A summary of the evidence*. Available at: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a089f6ed915d622c0004a5/What_Works_Inception_Report_June_2014_AnnexG_Summary_Prevention_interventions_Final.pdf (accessed March 2019).

Heilman, B. and Barker, G. (2018). *Masculine Norms and Violence: Making the connections*. Washington DC: Promundo-US. Available at: <https://promundoglobal.org/wp-content/uploads/2018/04/Masculine-Norms-and-Violence-Making-the-Connection-20180424.pdf> (accessed May 2019).

Lamb, M.E. (ed.). (2004). *The Role of the Father in Child Development*, Hoboken, NJ: Wiley.

Kohli, A., Spindler, E., Fultz, H., Lundgren, R., Okello, F. and Arono, R. (2019). *REAL Fathers Scale Up and Adaptation Process: Endline Report*. Washington DC: Institute for Reproductive Health, Georgetown University, and Save the Children for the US Agency for International Development.

MenCare. (Online). Available at: <https://men-care.org/about-mencare/> (accessed March 2019).

MenCare. (2015, online). Caring for equality: ending prenatal sex selection in Armenia. Available at: <https://men-care.org/2015/03/23/caring-for-equality-ending-prenatal-sex-selection-in-armenia-2/> (accessed March 2019).

Promundo, CulturaSalud and REDMAS. (2013). *Program P: A Manual for Engaging Men in Fatherhood, Caregiving, Maternal and Child Health*. Rio de Janeiro, Brazil and Washington D.C: Promundo. Available at: <https://men-care.org/wp-content/uploads/sites/3/2015/05/Program-P-English-web.pdf> (accessed March 2019).

World Health Organization and ExpandNet. (2009). *Practical Guidance for Scaling up Health Service Innovations*. Geneva: WHO.